

Zapatero es queda a mig camí

- Les mesures econòmiques del Govern són correctes, però calen sacrificis en pro de la competitivitat

JOAN TAPIA

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 13.03.10

Dilluns passat, l'entrevista de José Luis Rodríguez Zapatero a TVE va ser el programa més vist, amb 3,7 milions de televidents fixos (8 milions hi van connectar en algun moment) i un 18,4% de *share*. Es va centrar gairebé totalment en la crisi i el president va dir coses molt raonables. No obstant, em vaig quedar amb la sensació que no la va encertar.

La política econòmica no és un error com diuen tants crítics. La crisi no l'han causat els que governen ara el món, i tots els països han hagut d'improvisar a l'hora d'enfrontar-se al pitjor moment des de la depressió del 29. I no va ser només Zapatero que va trigar a captar-ne la dimensió. El juliol del 2008 el Banc Central Europeu, amb una gran densitat d'economistes savis per metre quadrat, encara apujava els tipus al 4,25% (després els va haver d'abaixar a l'1%) perquè creia que l'amenaça era la inflació. I que l'Estat aguanti l'economia, compensant amb despesa pública i despesa social la caiguda del consum i la inversió privada, és correcte. És el que han fet els països europeus i els Estats Units i han evitat la repetició del 29. Però Espanya té el problema extra – ho va repetir el president – de la crisi de la construcció, que ens marca dues assignatures: sortir de la recessió, com tothom, i fer passos cap a un model productiu de més valor afegit.

El president és convincent i per això ha guanyat tots els debats parlamentaris sobre la crisi. ¿Quin va ser, doncs, el seu error dilluns

passat? Potser confondre l'objectiu. La prioritat no era tant veure un president humil que reconeixia errors. I rematar-ho amb un set que gairebé el convertia en un quart periodista. Això està bé, però l'objectiu havia de ser comunicar un diagnòstic clar i definir els eixos de l'acció del Govern. Només ho va aconseguir a mitges. Molts dels missatges van ser els adequats: la reactivació serà lenta i no es crearà ocupació fins a final d'any; el Govern va alleujar una mica l'escassetat de crèdit el 2009 amb l'ICO, que ara assumeix més riscos amb les pimes (encara que no va entrar en el retard a les caixes); Espanya no pot continuar amb un dèficit públic de l'11,4%, de manera que s'ha d'apujar l'IVA. Correcte.

El problema és que no es va mullar. Va fugir de definir un escenari que temia que fos utilitzat –i recargolat– pels enemics. I no va explicitar que Espanya va aconseguir el 2009 una caiguda menor del PIB que la de la zona euro –3,6% enfront al 4,1%, i el 5% a Alemanya–, però que l'atur (en part per la construcció) és del 18,8% contra el 9,9% de mitjana europea, que obstaculitza la recuperació. S'ha moderat la recessió amb despesa pública, que crea dèficit i s'ha de finançar. Això és correcte, però ara els mercats desconfien del deute de tots els estats. Grècia ha estat un cas extrem, però ni Espanya ni cap país pot mantenir un dèficit de l'11,4% del PIB. Això força la retallada de la despesa pública i la pujada de l'IVA. I la solvència financera obliga a plantejar el retard, a mitjà termini, de l'edat de jubilació.

El president diu la veritat, però no tota la veritat. No es pot passar de la desacceleració a la lenta sortida de la crisi sense tenir abans crisi. No es pot aprovar en Consell de Ministres una retallada de la despesa de 50.000 milions en quatre anys (ni més ni menys que un 5% del PIB) i proposar endarrerir l'edat de jubilació (per garantir la solvència dels

comptes públics), una cosa que ja ha fet un país molt més ric com Alemanya, i no explicar-se a fons a TVE, sinó edulcorar les coses. És com decretar una intervenció quirúrgica i recomanar al pacient antibiòtics i turisme pel quiròfan.

Zapatero es va quedar a mig camí a l'explicar el que passa. Per això no va poder donar el missatge clar i rotund que ha d'orientar l'acció i la paraula del Govern. La realitat l'ha enunciat el Nobel d'economia Paul Krugman, l'economista neokeynesià que critica Barack Obama per l'esquerra: Espanya ha perdut competitivitat. Abans de l'euro la solució era devaluar la pesseta. Decretar en un minut que Espanya és més pobra i abaratir els seus productes i salaris (davant del món) per recuperar competitivitat.

Ara no podem devaluar, però ja està en marxa la inevitable devaluació interna per la qual els preus i salaris creixeran menys que els dels països competidors. Robert Tornabell, professor d'Esade, percep que les mitjanes empreses catalanes ja han iniciat el procés. I els sindicats, que són responsables, ja pacten congelació salarial (descens moderat en termes reals) a canvi del manteniment de l'activitat (Seat fa uns mesos, General Motors ahir). Per això Zapatero l'encerta al no voler un xoc amb els sindicats que ho complicaria tot. La reforma laboral (dualitat del mercat i negociació col·lectiva) és imprescindible per canviar el model productiu, però a curt termini les empreses contractaran quan hi hagi demanda, no quan l'acomiadament sigui més barat. I queda la qüestió dels ingressos fiscals, ja que els dels anys del *boom* estaven *dopats* pel sector immobiliari.

Al pacient se li ha d'explicar tot quan el procés de curació exigeix la seva col·laboració. Encara que sigui desagradable. Dilluns, Zapatero es va quedar, com a molt, a mig camí.